

Importance of Cultural Elements in Alexander Mc Call Smith's Detective Fiction

[Význam kultúrnych prvkov v detektívnych románoch Alexandra McCall Smitha]

Jana Waldnerova

DOI: 10.18355/XL.2015.08.03.41-48

Text článku sa zameriava na nezvyčajné znaky populárnych afrických detektívnych príbehov Alexandra McCall Smitha, v ktorých kultúrne prvky slúžia ako médium humanizácie. Silný vplyv rôznych afrických kultúrnych prvkov v textoch tejto detektívnej série umožňuje autorovi úplne vylúčiť vraždu, ktorá je zvyčajne najčastejšie využívaným žánrovým prvkom pre vytváranie konfliktu. Hoci McCall Smithove africké detektívky obsahujú všetky formálne prvky charakteristické pre detektívnu fikciu, vykazujú tiež veľmi nízku úroveň napätia a aj ďalšie nezvyčajné znaky. Pre zistenie ich podstaty sa v texte porovnávajú štruktúra a prvky klasickej detektívky so štruktúrou a znakmi spomínaných McCall Smithových detektívnych románov.

Kľúčové slová

africká detektívka, kolektivistická kultúra, tajomstvo, napätie, zločin, vyšetrowanie, odhalenie, potláčanie napätia

Detektívny román má v rámci literárnych žánrov pomerne ustálenú štruktúru, ktorá sa rozvíja okolo centrálného motívu záhady – zvyčajne ide o rafinovaný kriminálny čin alebo vraždu. Z hľadiska epistemológie detektívny román reprezentuje modernistický aspekt. A tak záhady (nevysvetliteľná vražda alebo tajomné zmiznutie) musia mať racionálne vysvetlenie. V každom prípade stojí v centre detektívneho príbehu zločin, negatívny skutok s rôznym stupňom agresivity či brutality, a preto rozmýšľať o kultúrnom alebo humanistickom aspekte takýchto románov sa zdá irelevantné. Nie však v prípade škótskeho spisovateľa Alexandra McCall Smitha a jeho série románov s názvom *I. ženská detektívna kancelária*.

Spisovateľská kariéra Alexandra McCall Smitha nie je síce dlhá, ale zdá sa o to plodnejšia. Autor sa rozhodol venovať výlučne spisovateľskej tvorbe až vo veku päťdesiatjeden rokov, keď zozal prvý úspech s románom z africkej série. V predchádzajúcich rokoch prednášal lekárske právo a etiku na univerzite v Edinburgu. Dnes má spomínaná séria úctyhodných štrnásť častí¹ a nie je autorovým jediným dlhodobým projektom. Okrem nej ešte stále pracuje na edícii *The 44 Scotland Street*, na sérii detektívnych príbehov „z kníhkupectva“ (*The Sunday Philosophy Club*), ďalej sa venuje tvorbe románov „z nájomného domu“ (*Curduroy Mansions Series*) a pracuje aj na ďalších jednotlivých románoch a poviedkach. Okrem klasickej knižnej formy McCall Smithove romány vychádzajú na pokračovanie v printových médiách, čo taktiež prispelo k popularite autora. Jeho meno poznajú vo Veľkej Británii azda všetci.

V rámci detektívneho žánru tvoria McCall Smithove romány veľmi netypickú skupinu, ktorá sa vymyká z „detektívneho“ stereotypu. Pre McCallove príbehy je typické, že sa v nich nesústreďuje na násilie. Najdominantnejším sa teda

¹ Počet románov série asi nie je definitívny.

zdá autorova pevná zásada – na úrovni konfliktu vyhýbať sa vraždám a iným násilným činom, hoci práve vraždy a násilie patria u iných súčasných autorov detektívnych románov medzi veľmi frekventované a často uplatňované motívy.

Pre úplné pochopenie odlišnosti McCall Smithových detektívnych príbehov je žiaduce pripomenúť si základné princípy platné v tvorbe detektívnych románov a poviedok a charakteristiku tohto žánru. Napriek bohatej tradícii a popularite detektívnej fikcie vo Veľkej Británii a ostatnom svete, literárni teoretici zvyčajne považovali tento žáner za nízku literatúru, ktorá si nezaslúžila zaradenie do hlavného literárneho prúdu. Slávny autor detektívnych príbehov G. K. Chesterton sa pred viac ako storočím snažil o obhajobu detektívky, keď napísal, že medzi dobrým a zlým detektívnym príbehom existuje rovnaký, ak nie väčší rozdiel, ako medzi dobrou a zlou epikou. Detektívny príbeh je nielen úplne legitímnou umeleckou formou, ale má aj isté reálne výhody ako agent verejného blaha.¹ Trvalo však ešte nejaký čas, kým sa podceňujúci prístup na úrovni literárnych teórií zmenil na oceňujúci, ako píše J. G. Cawelty v publikácii *Canonization, Modern Literature and the Detective Story*.

...jestvuje aj ďalší dôležitý spôsob, ktorým sa naše zmysľovanie o literatúre menilo v posledných dvoch dekádach. Je ním postupná asimilácia myšlienky literatúry populárnych žánrov, ktorá bývala ostro oddelená od hlavného literárneho prúdu, a to hlavne detektívnych príbehov. V súčasnosti sú už niektorí autori detektívnych príbehov, napríklad Dashiell Hammett alebo Raymond Chandler, zaradovaní do školských antológií, ktoré efektívne definujú literárnu tradíciu, a tento žáner ako taký dosiahol novú kultúrnu centrálnosť nielen v Amerike, ale aj v ostatnom svete. (prel. J. W.)²

V súčasnosti je žáner detektívky rešpektovaný hlavne medzi odborníkmi na modernú literatúru, film a kultúru, ktorí sú schopní ho definovať, analyzovať a oceniť jeho kvality. Napríklad G. J. Rusello vidí klasickú detektívku ako hru o morálke, kde dobro – v podobe dedukovaného zdôvodňovania a empirického pozorovania – vyhráva nad zlom tak, že vraha odhalia a odovzdajú ho spravodlivosti, zlo je teda potrestané. Vo svojej najlepšej podstate detektívny príbeh umožňuje – rozmanitým spôsobom – rozohrať plnú škálu ľudských motivácií, od nenávisť cez chamtivosť až po túžbu po vykúpení. Vzhľadom na univerzálnosť ľudských emócií sa aj umiestnenie deja môže rôzniť – príbehy sa odohrávajú vo vidieckych domoch aj v mestských úradoch.

Pri podrobnejšom skúmaní detektívneho žánru nevyhnutne narazíme na záhady (zločiny alebo nejaký druh logickej hádanky) a detektívov, ktorí ich napokon

¹ „There is, however, between a good detective story and a bad detective story as much, or, rather more, difference than there is between a good epic and a bad one. Not only is a detective story a perfectly legitimate form of art, but it has certain definite and real advantages as an agent of the public weal. (Chesterton, 2012, 74)

² “...there is another important way in which our thinking about literature has been changing in the last two decades. This is the gradual assimilation into our idea of literature of popular genres that used to be sharply separated from literary mainstream, most notably the detective story. Now, not only are certain practitioners of the detective story such as Dashiell Hammett and Raymond Chandler widely included into those classroom anthologies that effectively define literary tradition, but the genre itself has achieved a new cultural centrality, both in America and in the world...” (J. G. Cawelty, 1997, 5)

vyriešia. Je to istý opakujúci sa vzorec. Táto charakteristická pravidelnosť je nielen povinnou výbavou v danom druhu fikcie, dodáva mu aj určitý stupeň odlišnosti. Vzhľadom na ostatné literárne žánre však táto vlastnosť môže byť dôvodom už spomínaného podceňovania detektívky.

V detektívnych románoch môžeme evidovať viacero opakovaných štruktúrnych vzorcov. Analytický pohľad na text takéhoto diela umožňuje rozoznať štyri základné nosné prvky štruktúry detektívneho príbehu:

- Kriminálny čin
- Vyšetrovanie
- Odhalenie
- Dolapenie vinníka

Jestvujú aj ďalšie nevyhnutné komponenty, ktorými autori vytvárajú napätie a charakteristickú a oceňovanú atmosféru detektívok:

- Základná premisa detektívnej štruktúry – kriminálny čin je zdrojom tajomstva; táto pozícia motívu s tajomstvom určuje epickú perspektívu detektívnej fikcie, jej cieľ je vylúštiť hádanku a odhaliť tajomstvo.
- Kompozícia – hádanka tvorí jadro textu (ide často o jednu vraždu alebo sériu vražd a niekoľko hypotéz, ktoré vedú k ich objasneniu).
- Postavy – detektív a páchatelia (s viacerými vedľajšími postavami, zvyčajne svedkami).
- Charakteristika postáv (kombinácia kladných a záporných prvkov) je tiež podriadená logike ich činov.

McCall Smithova africká séria je všeobecne prezentovaná ako príbehy z *1. ženskej detektívnej kancelárie* (podľa názvu prvého dielu), čo okamžite signalizuje, že ide o detektívne romány. Od klasických detektívok sa však romány tejto série podstatne líšia, čo odhalí každý čitateľ už pri čítaní prvého románu, hoci ich porovnanie s hore uvedenými charakteristickými prvkami štruktúry neodhalia nejaký podstatný rozdiel. V žiadnom z nich nechýba určité tajomstvo či tajomstvá, chýba však naozaj silný motív kriminálneho činu ako takého.¹ Tajomstvám buď chýba istá kvalita, alebo nie sú prezentované s takou intenzitou, aká zvyčajne udržuje čitateľov v napätí a bráni im odložiť knihu. Napríklad v románe *Modré topánky a šťastie* (*Blue Shoes and Happiness*) je úlohou ženy – detektívky pomôcť kuchárke, aby nestratila zamestnanie. Kuchárka obvinila svoju nadriadenú z krádeže najlepšieho jedla pre svojho manžela zo školskej jedálne. Do prípadu je zapletený aj novinár, vydierajúci vedúcu kuchyne. Vtedy sa vyšetrovatelka dozvie o záhade v prírodnej rezervácii, ktorú by mala vyriešiť. Záhada by určite mohla dodať textu istý stupeň napätia, aj keď text neinformuje o žiadnych zvláštnych úkazoch. McCall Smith však prináša iba isté nálady a pocity smútku, ktoré vládnu medzi zamestnancami rezervácie a vôbec sa nesnaží o zintenzívňovanie atmosféry alebo navodenie pocitu naliehavosti u čitateľa, čo by sa pri tomto žánri dalo očakávať. Mma Ramotswe, detektívka a majiteľka 1. ženskej detektívnej kancelárie, vidí celú situáciu ako prípad čarodejníctva, ktorý bude mať šťastný koniec (podobne, ako všetky ostatné prípady jej detektívnej kancelárie). Každý problém či záhada bez ohľadu na závažnosť sú vyriešené a potrestané minimálne zahabnením vinníka a výčitkami svedomia previnilcov. Takto je to vo

¹ Crime - an act committed or omitted in violation of a law forbidding or commanding it and for which punishment is imposed upon conviction. (thefreedictionary.com)

všetkých príbehoch tejto série. Všetky záhady, akokoľvek temné, ponúkajú na prvý pohľad obyčajné rozuzlenie dramatického konfliktu (podobne ako v spomínanom prípade čarodejníctva). Záhada je postavená na poverčivosti miestnych obyvateľov, ktorí napríklad veria, že tukan prináša nešťastie. Keď jedného raneného tukana privezú do rezervácie, všetci zamestnanci sú znepokojení a žijú v očakávaní niečoho hrozného. Vysvetlenie prípadu sa objaví rovnako náhle ako samotný prípad. Stane sa tak bez osobitého úsilia detektívov o dedukciu a hypotézy, akoby len mimochodom, bez sprievodného napätia, vzrušenia alebo pocitu zvedavosti, teda toho, čo inak prirodzene sprevádza všetky tajomstvá a záhady. Výrazná absencia napätia je ďalším charakteristickým znakom McCall Smithových príbehov. Pomalé autorské rozprávanie z prostredia Gaborone v africkej Botswane, kde je sídlo detektívnej kancelárie, napätie paradoxne skôr potláča, redukuje, než buduje a stupňuje.

Potláčanie napätia

Porovnaním už zmienených štruktúrnych znakov detektívnych príbehov s McCall Smithovými príbehmi africkej série nezistíme veľa odlišností, pretože vykazujú väčšinu charakteristických znakov. Nechýba v nich kriminálny čin, jeho vyšetrovanie, odhalenie ani potrestanie vinníka. Tieto prvky však majú iné usporiadanie, ako je všeobecne zaužívané. Dôsledkom takéhoto postupu je už spomenutý nedostatok napätia.

Kriminálny čin, prvý a základný predpoklad detektívnych príbehov, je nevyhnutným prvkom, udržiavajúcim pozornosť čitateľov až do času, kým im text neposkytne odpovede na niekoľko podvedomých otázok¹, ktoré sprevádzajú tento typ konfliktu. Kto je páchatel', ako a prečo čin spáchal?

Alexander McCall Smith akoby tento princíp nebral do úvahy. Napríklad na začiatku románu *Kredenc plný šťastia* (*The Full Cupboard of Life*) sedí protagonistka Precious Ramotswe ráno za stolom v detektívnej kancelárii, hľadá z okna a premýšľa o živote v Botswane, svojej minulosti a ľuďoch. Okrem toho sa prvá kapitola venuje ešte ranným stereotypom ďalších postáv príbehu (sú to asistentka Mma Makutsi, majiteľ autoservisu pán J. L. B. Matekoni a jeho učni). Druhá kapitola sa odohráva v miestnom sirotinci, ktorý vedie Mma Potokwani, dobrosrdečná, ale veľmi manipulatívna matróna, ktorá sa snaží prehovoriť pána Matekonihu na charitatívny zoskok pádom v prospech sirotinca; v ďalšej kapitole sa Mma Ramotswe vyberie na návštevu sesternice do Mochudi. V tejto kapitole najskôr spomína na mŕtveho otca, pokračuje rozhovorom s príbuznou a pozorovaním tradičného života na dedine, porovnáva jeho pomalý rytmus so životom v Gaborone. Prípad, vyžadujúci si riešenie, prichádza až vo štvrtej kapitole, ale namiesto ozajstného kriminálneho prípadu ide len o súkromné vyšetrovanie, ktoré by malo pomôcť bohatej majiteľke kaderníckych salónov vybrať si spomedzi dvoch adeptov toho správneho manžela (bez materiálnej motivácie). Piata kapitola sa vracia k pánovi Matekonimu a jeho učňom v garáži. Prezerajú staré auto – veterána, ktoré „sfušovali“ v inej garáži, a hľadajú spôsob, ako to šetrne oznámiť majiteľovi.

Aj ďalšie časti McCall Smithovej série sú vytvorené podľa rovnakého vzorca – na začiatku figuruje Mma Ramotswe, sediaci v kancelárii pri čaji a ponorená do rozjímania o živote v Botswane, dej pokračuje nejakou miestnou alebo rodinnou záležitosťou. Ak čitateľ čaká na nejaký prípad, ktorý bude detektívka Ramotswe riešiť, musí si naň naozaj chvíľu počkať. Určite sa objaví. Dovtedy sa však niečo dozvie o Botswane, miestnych tradíciách, názoroch tunajších ľudí a podobne.

¹ V posledných kapitolách textu.

Ak by niekto v tomto smere na Mma Ramotswe priláčil, ale naozaj priláčil, potom by musela priznať, že v 1. ženskej detektívnej kancelárii sa nedialo skoro nič. Bolo toho skutočne veľmi málo, až na nejaké záblesky aktivity, keď sa naraz vynorilo viacero problémov, na ktoré sa museli okamžite pozrieť. Ale takéto situácie boli skôr výnimočné. Prípady, ktorými sa agentúra zaoberala, boli obyčajne malé a Mma Ramotswe ich bola pripravená vyriešiť jednoduchým spôsobom, takže kládla priame otázky a dostala priame odpovede. (Prel. J. W.)¹

McCall Smithov spôsob písania prináša do popredia jeden dôležitý fakt. V jeho textoch nemajú kriminálny čin a záhada svoju zvyčajnú centrálnu pozíciu. Je síce pravda, že v nich nechýbajú, ale iba preto, že príbehy sú z detektívnej kancelárie. Čítanie o dennej rutine v kancelárii, o vzájomných vzťahoch postáv, o ich každodenných problémoch má u tohto autora prednosť pred kriminálnymi prípadmi, ktoré rieši Mma Ramotswe so svojou asistentkou Mma Makutsi. Okrem toho tieto ženy, detektívky, nepoužívajú žiadne moderné sofistikované metódy či špeciálne prostriedky, ako by sme očakávali v súčasnom detektívnom príbehu. Pri vyšetrovaní vykonávajú obyčajné každodenné aktivity, ako je vyhľadanie správnych osôb, ktoré im budú vedieť odpovedať na otázky súvisiace s prípadom. Niekedy musia cestovať na vzdialenejšie miesta, zohnať zopár informácií, pozorovať a z toho, čo zachytia a vidia, vyvodit' závery... Vlastne nerobia nič špeciálne.

Kultúrne prvky

Prechádzajúce porovnanie by mohlo navodiť nesprávny dojem z McCall Smithových afrických detektívnych príbehov, že sú pre čitateľov nudné. V skutočnosti je ich čitateľská popularita taká vysoká, že už boli preložené do mnohých cudzích jazykov² a vznikli ich televízne, rozhlasové a internetové adaptácie. Výrazné kultúrne prepojenie s Afrikou a Botswanou čitateľskú príťažlivosť ešte zvyšuje. A to je autorova metóda, ktorou kompenzuje charakteristický nedostatok napätia. Pre zvýšenie autenticity a ako exotikum využíva McCall Smith slová v jazyku Setswana, ktorým rozpráva majorita obyvateľov Botswany. Tieto jazykovo aj kultúrne odlišné slová sú vložené do anglického textového prostredia, a to hlavne do dialógov a myšlienok postáv. Okrem ozvláštnenia slúžia na vyjadrenie úcty a rešpektu pri oslovovaní inej osoby, alebo predstavujú bežný pozdrav (*Mma, Rra* alebo *dumela*), reprezentujú však aj určitú kultúrne odlišnú črtu (*tokolosh* – mýtické stvorenie). Takéto výrazy sa svojou inakosťou vynímajú ako osamelé ostrovčeky v anglickom mori slov, ktoré ich obklopuje. Autor ich používa veľmi premyslene, ako korenie, ktorým popraňuje text, aby zvýraznil jeho príťažlivosť. Pre jeho prístup je práve typické, že sa s prehľadom venuje kultúrnym záležitostiam Afriky a Botswany. Texty týchto románov sa totiž sústreďujú viac na kultúrne záležitosti, na konflikt medzi tradičným a novým, než na detektívne vyšetrovanie prípadov dvoch žien – detektívok. Samotná Mma Ramotswe zosobňuje tradičné hodnoty svojej krajiny a jej

¹ *"If one pressed Mma Ramotswe on the point, really pressed, she would admit that very little happened in the No. 1 Ladies' Detective Agency. Very little in general, that was; certainly there were spikes of activity, in which suddenly there were several problems to be looked into at once. These, though, were the exception; normally the issues with which the agency was required to deal were very small ones, which were readily solved by Mma Ramotswe's simple expedient of asking somebody a direct question and getting a direct answer." (McCall Smith, 2010, 151)*

² Vráťane slovenčiny – doposiaľ prvé tri časti série.

kolektivistickéj kultúry. Jej rozmerné telo a veľké ploché nohy priam fyzicky naplňajú predstavu o africkom ženstve, umocnenú spojením s dobrosrdečnosťou, ľudskosťou a príjemným správaním, ktorými sa táto románová hrdinka prejavuje vo všetkých interakciách a za všetkých okolností. Premýšľanie o ľuďoch, o Afrike a Botswane vytvára nielen charakteristiku tejto postavy, ale vo všeobecnosti autor týmto spôsobom upriamuje pozornosť na hodnotu tradičnej africkej kultúry:

“Pozrite sa na Afriku – bolo tu toľko vecí, nad ktorými ste mohli len krútiť hlavou – korupcia, občianske vojny a ostatné – ale bolo tu oveľa viac toho, čo sa zlepšilo. V minulosti tu bolo otroctvo a všetko utrpenie s ním spojené, a rôzne krutosti apartheidu len zopár míľ za hranicami, ale to všetko už skončilo. Bola tu nevdelanosť, ale teraz sa už mnoho ľudí učí písať a promujú na univerzitách. Ženy boli v takej neslobode, a teraz môžu voliť, vyjadrovať sa a žiť si svoj vlastný život, aj keď tu je stále mnoho mužov, ktorí to nechcú. Tieto dobré veci, ktoré sa stali, by si mal človek pamätať.”
(prel. J. W.)¹

Myšlienky protagonistky Mma Ramotswe sa rozvíjajú na mnohých stránkach McCall Smithových románov a dávajú čitateľom šancu dozvedieť sa niečo o morálnych štandardoch afrických národov, kde sa jednotlivci svojím konaním a zmýšľaním neusilujú iba o naplnenie vlastných individualistických túžob, ale pracujú v prospech rodín, uprednostňujú blaho celej krajiny pred svojím vlastným, rešpektujú svojich predkov. Tieto hodnoty riadia aj život Mma Ramotswa, motivujú jej konanie, prístup k ostatným postavám a vplývajú na jej spôsob riešenia jednotlivých prípadov.

V románe sú aj iné postavy, ktoré reprezentujú tradíciu a tradičné hodnoty danej kultúry (napríklad pán J. L. B. Matekoni alebo matrón Mma Potokwani). Postava asistentky detektívnej kancelárie Mma Makutsi stojí na rozhraní tradičného a nového. V hĺbke síce rešpektuje kultúrne hodnoty a zvyky Botswany, ale tiež oceňuje rôzne novinky a modernizácie, ktoré prenikli do spoločnosti. Tento aspekt postavy sa výrazne prejavuje v jej záľube pre módné veci, má slabosť napríklad pre topánky. Raz si dokonca kúpi extravagantné tesné modré topánky, ktoré sú pre ňu vyslovene nevhodné vzhľadom na šírku a veľkosť jej chodidiel a ešte nevhodnejšie do prašných ulíc Gaborone.

Do tretej skupiny patria postavy Afričanov, ktorí celkom podľahli vplyvu západnej kultúry a prestali rešpektovať tradičné hodnoty svojej krajiny (učni z garáže pána Matekonihho, dievčatá zo školy pre sekretárky atď.) O tradičných kultúrnych hodnotách Afriky a Botswany sa čitateľ dozvedá aj prostredníctvom vzájomnej interakcie postáv. Tie sú odlišné z hľadiska uznávania pôvodných kultúrnych hodnôt Afriky a Botswany a kultúrno-spoločenských zmien, rozširujúcich sa pod vplyvom západnej kultúry.

¹ *“Look at Africa – there had been so much to shake one’s head over- corruption, civil wars, and the rest – but there was so much which was now better. There had been slavery in the past, and all the suffering which that had brought and there had been all the cruelties of apartheid just those few miles away over the border, but all that was now over. There had been ignorance, but now more and more people were learning to write, and were graduating from universities. Women had been held in such servitude, and now they could vote and express themselves and claim lives for themselves, even if there were still many men who did not want such things to be. These were the good things that happened and one had to remember them.”* (McCall Smith, 2008, 4)

Postava Mma Ramotswe je ďalším spôsobom, ako autor dáva čitateľovi lekciu o nesebeckosti a ľudskosti. Jej ústami rozosieva posolstvo lásky a rešpektu, ktoré by mali riadiť myšlienky a konanie ľudí, podobne ako je to obsiahnuté v tradičnom africkom morálnom kódexe.

McCall Smithove africké detektívky sú originálnym predstaviteľom svojho žánru, ak sa vôbec zhodneme na tom, že sú to detektívne príbehy. Prvý žánrový rozpor je spôsobený už spomínaným prístupom samotného autora. Ďalšia odlišnosť je zapríčinená silou vplyvu kultúrnych prvkov, ktoré redefinujú detektívne prípady a aktivity detektívov tak, že tieto pripomínajú viac akési zmierovacie konania, než detektívnu činnosť. Ženy – detektívky, pôsobia ako mediátori, vlastne mediátorky spravodlivosti. Funkcia mediátora – zmierovača (tretej osoby, ktorá pomáha vyriešiť konflikt dvoch strán) je tradičná v krajinách s kolektivistickou kultúrou. Obyčajne sú ňou poverení starší a vážení občania, ktorí sú nezaujatí, a preto dokážu dohodnúť dobré podmienky vzájomnej akceptácie a tolerancie medzi rozhádanými a odcudzenými stranami. Ďalšou zvláštnosťou autora je jeho škótska národnosť a napriek tomu zaujímavá schopnosť presvedčivo písať o súčasných obyvateľoch Afriky, botswanskej spoločnosti, o jej kultúre a tradíciách. Jeho spôsob písania a hĺbka uvažovania o každodenných problémoch miestnych ľudí sú skutočne plastické, pôsobia realisticky a prezrádzajú obdivuhodné znalosti z prostredia a kultúry, o ktorých píše. To bude aj pôvod veľkej popularity kníh Alexandra McCall Smitha a jeho veľkého verejného uznania v Botswane a nielen tam.

Svojimi príbehmi z africkej detektívnej kancelárie nám autor rozpráva nielen o tradičných hodnotách africkej kultúry, ale aj o stále platných hodnotách ľudskosti, ktoré akoby sa z nášho života neustále vytrácali.

References

- ADAMKA, P. 2011. Osemnaste zastavenie jari: sumrak dokonalosti. In: Poetika humoru. Nitra: FSS, pp. 9-23. ISBN 978-80-558-0026-4
- BREWER, M. B. – GARDNER, W. 1996. Who is this "we"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 7, n.1, pp. 83-93. ISSN 0022-3514
- CAPEK, K. 1971. Holmesiana čili o detektivkách. In: Marsyas. Praha, pp. 142-143.
- CAPEK, K. 1960. O detektivkách. In: Poznámky o tvorbe. Praha: Československý spisovatel, 140 p.
- CAWELTY, J. G. 1997. Canonization, Modern Literature and the Detective Story. In: *Theory and Practice of Classical Detective Fiction*. ed: DELAMATER, J. H., PEIGOZY, R. Westport: Greenwood Publishing Group. pp.5-16. ISBN 031-33-0462-9
- CHESTERTON, G. K. 2012 A Defence of Detective Stories. In *The Defendant*. Dover Publications, 2012 pp. 74-77. ISBN 978-1-511-42868-2
- CIGANEK, J. 1962. *Umeni detektivky*. Praha: SNDK. 195 p.
- Crime. at: <<http://www.thefreedictionary.com/crime>>
- DELAMATER, J. H., PEIGOZY, R. 1997. Theoretical approaches to the genre. In: *Theory and Practice of Classical Detective Fiction*. Westport: Greenwood Publishing Group, pp. 1-4. ISBN 978-03-133-046-20
- JAKUBOVSKA, V. 2014. Multicultural Communication and its Specifics in the Literature. In: *XLinguae: European Scientific Language Journal*, vol. 7, n. 2, pp. 45 - 60. ISSN 1337- 8384
- JANECOVÁ, E. - KISSOVÁ, M. 2014. Views on Homosexuality in Children's and Young Adults' Literature and its Translation. *XLinguae: European Scientific Language Journal*, vol. 7, n. 3, pp. 83 - 95. ISSN 1337- 8384
- JANECOVÁ, E. 2014 Word and Image in Contemporary Writing: Curiosities in Mark Haddon's *The Curious Incident of the Dog in the Night- Time* In: *XLinguae Journal*, vol. 7, n. 2, pp. 160-164. ISSN 1337-8384

- LIBA, P.1981 Kontexty populárnej literatúry. Bratislava: Tatran. 253 p. ISBN 80-88007-29-8
- Mc CALL SMITH, A. 2007. The Good Husband of Zebra Drive. Great Britain. Abacus, 212 p. ISBN 978-0-349-11773-7
- Mc CALL SMITH, A. 2008. The Full Cupboard of Life. Great Britain: Abacus, 212 p. ISBN 973-0-349-11725-6
- Mc CALL SMITH, A.2008. In the Company of Cheerful Ladies. Great Britain: Abacus, 264 p. ISBN 978-0-349-11742-3
- Mc CALL SMITH, A.2010. Blue Shoes and Happiness. Great Britain: Abacus, 242 p. ISBN 978-0-349-11772-0
- NYDELL, M. K. 2012. Understanding Arabs. A Contemporary Guide to Arab Society. Boston. London: Intercultural Press, 277 p.
- RUSELLO, G. J. 2009. The Patron Saint of Detectives June 5, National Review Online at: <<http://www.nationalreview.com/articles/227649/patron-saint-detectives/gerald-j-russello>>
- SIROVATKA, O. 1990. Literatura na okraji. Praha: Československý spisovatel, 104 p. ISBN 80-202-0122-X
- SKVORECKÝ, J. 1967. Napady čtenare detektivek. Praha: Československý spisovatel. 200 p.
- WALDNEROVÁ, J. 2013. Comical aspect of certain contemporary literary characters. In: XLinguae: European Scientific Language Journal, vol. 6, n. 1, pp. 50 - 64. ISSN1337-8384

Words: 3621

Characters: 25 151 (13,98 standard pages)

Assoc. Prof. Jana Waldnerová, PhD.

Language centre

Faculty of Arts

Constantine the Philosopher University in Nitra

Hodžova 1

949 01 Nitra

Slovakia

jwaldnerova@ukf.sk